

Nekadašnji učitelj na Berkovićima Jovan Šević koji je preko deset godina radio u Hercegovini u posleratnom periodu napisao je zanimljivu knjigu „Što je prije bilo“ u kojoj se Šević iskazuje kao pripovjedač tradicionalističke pripovedačke orijentacije i mogućnosti. Šević je uspeo da opiše pripovjedački krug oko vremena koje je cijelovito i snažno doživio.

Članak preuzet iz knjige Jovana Ševića "Što je prije bilo" Izdavač Svet knjige Beograd 2000 godine

Mi ćemo u narednom periodu objaviti nekoliko članaka iz knjige u kojima je on vidio i opisao Dabrane u posleratnom periodu.

Dabrani

U prvom dijelu feljtona donosimo vam priču o dolasku učitelja u Berkoviće.

Makadamska cesta uz Bregavu skoro dodiruje ivicu korita te bistre rijeke, otimajući se za prostor u tijesnom kanjonu. Od izvora Bregave cesta nastavlja propinjanje između visokih kamenih litica planine Hrgud. Gole sive stijene, gnjezdista orlova, surovo djeluju na nenavikle oči. Teško brekćući mašina poslednjom snagom sporo uspinje uz strminu stari „dodž“, petotonski kamion, putničku „prugu“. Pruga puna putnika. Samo njih desetak sjede na klupama uz bočne ivice karoserije, ostali stoje držeći se za krovnu konstrukciju cerade, zarozane nad kabinu vozila. Oni koji nemogu podneti stalno ljuljanje, čas nazad, kad pruga iznenadno potegne, čas naprijed, kad vozač naglo zakoči. lijevo ili desno, kad se pruga zanosi nad okukama, posjedali na metalni pod karoserije. Putnik koji prvi put prolazi ovim putem, čini mu se da je u kamenitom bespuću bez kraja. Iznenada, sa planinskog prevoja Prevorca, otvori se vidik na zeleno Dabarsko polje, raskošno opruženo između visokih kamenih stijena okolnih planinskih litica i putniku povrati vedrinu i optimizam. Pogled na tu zelenu ravnicu u septembru, punu livada i plodnih njivica u prikajcima, razgali čovjeka kao hladni zdenac žednog putnika. Po rubovima

polja nanizane kućice, poput ribarskih barki uz obalu zatona. Uz sjevernu ivicu polja gizdavo se protegla cesta i na sledećem prevoju, na kraju polja, gubi se opet u kamenjaru, nastavljajući ka Bileći. Pruga se zaustavila ispred kafane u Berkovićima, centru Dabarskog polja. Tu je autobuska stanica. Iz pruge izdoše, novi učitelj, bračni par, Rješenjem Ministarstva prosvjete Narodne Republike Bosne i Hercegovine, postavljeni na učiteljsku dužnost u Osnovnu školu, u Berkovićima.

Šofer Ćamil. Saznavši da je „prugom“ dovezao učitelja i učiteljicu steže im ruke:

-Dobro prispjeli, neka vam je srećan boravak u Dabarskom polju. Srećaćemo se mi češće, svaki dan prolazim ovuda dva puta, u odlasku u Stolac i povratku u Bileću. Bez mene ćete teško stići u Srez.

Doba prvih poratnih godina, period obnove ratom porušene zemlje i posleratna neimaština... Sukob sa Informbiroom i Staljinom... Na istočnim i ijevernim granicama Jugoslavije Staljinova armija zveckea oružjem i prijeti ratom... U kamenim gudurama Dabra ostaci okorjelih četnika...

Berkovići, ni selo, ni varošica opštinski je centar istoimene opštine i središte dabarskog polja, na istoku Hercegovine. U naselju razvaline porušenih i popaljenih kuća u toku Drugog svjetskog rata. Obnovljeno je samo nekoliko stambenih kuća i zgrada u kojima su smještene opštinske ustanove, trgovine, milicija, škola.

Škola: nedavno obnovljena, dugačka, dvoučionična, prizemna kamena zgrada, nove bijele fasade, sa juga okićena nizom širokih prozora. Na ivicama crvenog krova novi srebrenkasti oluci koji odvođe kišnicu u školsku čatrnju. U njoj je pijaća voda za školske potrebe! Uz školu, veliko i visoko, usamljeno stablo trešnje, koje je odoljelo ratnom vihoru; s istočne strane škole, bijla prizemna kuća sa dva dvosobna učiteljska stana. U jednom od njih stanuje porodica komandira Stanice narodne milicije. U naselju je najveća zgrada, zadružni dom, simbol nadolazećeg novog vremena.

Kraj prvog dijela...